

Rendben élni – interjú a rendezővel és színésznővel

H. BENIGNA

2017. január 26.

A Rendben élni című monodrámát január 18-án mutatták be az Átrium Filmszínház kávézójában. Az előadás méltó emléket állít a nemrég elhunyt Leé József költőnek. A hajléktalan költő életének egy szeletét osztották meg velünk, hogy remélhetőleg a darab párbeszédet kezdeményezzen a mai társadalommal.

Illésy Éva Forrás: Dobai Attila

A darab témája az állandó kilátástalanság és a hajléktalan-sors káosza. Erre a káoszra utal vissza a cím is, ami az Egy pillantás az égre c. vers első sorának egy részlete. Az Átrium külső kávézója, a szöveg és a fizikai színház kifejezőeszközei igazán különös élményt alkotnak. Közel hozza a hideget. Társadalom-érzékenyítő hatása van. Emellett az előadás célja, hogy tantermi, színházi nevelési előadásként is tudjon működni.

A kávézóból kilátni az utcára. A díszletet már szedik szét. A székhúzogatóstól és az asztaltologatóstól alig hallani a folyamatosan érkező gratulációkat. Cortés Sebastián rendezővel és Illésy Éva színésznővel beszélgettünk az előadás után.

Forrás: Dobai Attila

Corn & Soda: Hogyan kerültél kapcsolatba Leé József verseivel?

Cortés Sebastián: Erről Évi tudna többet mesélni, ugyanis ő hozta az anyagot. Ő évek óta önkéntesként dolgozik a Fedél Nélkülénél. Talált egy tematikus pályázati kiírást, majd megkeresett, hogy dolgozzunk együtt. Az ő ötlete volt, hogy Leé József verseit használjuk.

C&S: Honnan ismeritek egymást Illésy Évával?

CS: Tanítványom volt a Pesti Magyar Színiakadémián, ahol már 8 éve dolgozom mozgástanárként. Évi talán az első osztályba járt, amelyet ott tanítottam. Nem tudom egyébként, hogyan jutott eszébe, hogy velem induljon ezen a pályázaton, de örülök neki.

C&S: Miért tartod fontosnak a hajléktalanság témáját?

CS: Ez egy rettenetesen nehéz ügy, azt gondolom, hogy az emberek nagy része – persze magamból indulok ki – a hajléktalanság témájához ambivalensen viszonyul. Ezért is örültem a megkeresésnek, kénytelen voltam ugyanis az előadás kapcsán átgondolni és rendbe tenni a hajléktalansághoz való viszonyomat. Nagyon fontos, hogy tematizáljuk a hajléktalanságot, szembesüljünk vele, és érzékenyítsük a közönséget, mert ez egy olyan társadalmi probléma, amely csak nagy léptékben oldható meg. Természetesen nagyon értékelem azokat az erőfeszítéseket, amelyeket az elmúlt hetekben, napokban a civil szervezetek és rajtuk kívül álló emberek százai tettek a helyzet súlyosságának enyhítéséért. De mindeközben magát a helyzetet kellene megoldani. Erre viszont akkor van esély, ha a társadalom akkora része érzékeny már erre a témára, hogy a szándék el tud jutni a politika szintjéig. Tehát nem (csak) a hajléktalanoknak kell segíteni, hanem megteremteni azokat a szociális és lakhatási feltételeket, amelyek mellett egy ilyen szempontból potenciálisan veszélyeztetett ember nem kerül az utcára. Viszont amíg nincs széleskörű társadalmi igény erre, addig ez nem fog megvalósulni. Ezért fontos ez az előadás. Örülök, hogy jelen pillanatban négy előadás is foglalkozik a témával, talán lassan eljutunk odáig, hogy többé nem lehet a szőnyeg alá söpörni a problémát, és gyökeres megoldás helyett csak a tüneteket kezelni.

C&S: Annak, hogy a darab egy színházban, de nem a színpadon, hanem egy külső kávézóban van, mi a szerepe?

CS: Nyáron a Színház és- Filmművészeti Egyetemen csináltunk az előadásból egy munkabemutatót. Akkor még színpadon dolgoztunk, egy nagyon szép díszlettel, amit a látványtervezőnk (Barbora Guželytė – szerk.) tervezett. Magács Lászlónak, az Átrium igazgatójának volt az ötlete, hogy legyen a kávézóban a darab, azért, hogy testközelbe hozza a témát a nézőkhöz. elsősorban azokhoz, akik ennek a színháznak a törzslátogatói, vagyis a II. és XII. kerületben és vonzáskörzetében élő, jól szituált emberekhez. Számukra nem annyira mindennapi élmény a hajléktalanság, mint azoknak, akik a VIII. kerületben élnek, és a saját kapualjuknál is át kell lépniük hajléktalan emberekre. Én még álmodozom róla, hogy színpadon is fogjuk még ezt a darabot csinálni Barbora díszletével, de az biztos, hogy nagyon sok lehetőséget adott nekünk ez a helyszín. Izgalmas ez a tér – az egész egy hatalmas díszlet: tükrök, asztalok, székek, lépcsők, kijárat az utcára, minden van, ami szem-szájnak ingere.

Forrás: Dobai Attila

C&S: Hogyan kerültél kapcsolatba a darabbal és a versekkel?

Illésy Éva: Az akadémián csináltunk egy vizsgaelőadást Szélyes Imrével, amely a Fedél Nélkül verseiből állt össze. Az osztálytársaim velem együtt konstatálták, hogy milyen jó művek szerepelnek ebben az újságban (Uticalap – a szerk.). Sokszor el se vesszük ezt a lapot, ha elveszük, nem lapozunk bele, pedig eszméletlenül jó versek és prózák, sőt, képzőművészeti alkotások és képek vannak benne. Egy vagy két évvel később Szenográdi Réka, a Fedél Nélkül egyik szervezője meghívott az éves karácsonyi műsorukra. Ott felolvastam Leé Józsinak egy három oldalas prózáját, amitől nagyon félttem, mert nagyon hosszú három oldal prózában. Nagyon izgalmas és gyönyörű volt. Ott találkoztam Józsival először. Talán már akkor elkezdődött megfogalmazódni bennem az, hogy szeretnék csinálni egy darabot, amelynek az alapját ezek a művek képezik. De nem tudtam, hogy hogyan nyúljak hozzá, mert annyira sok jó vers és próza van köztük. Ezért két évig a fiókban maradt az ötlet. Majd találtam egy pályázatot, és felhívtam Sebit, hogy lenne-e kedve megcsinálni. Az eredeti elképzelésem az volt, hogy együtt fogjuk színpadra vinni úgy, hogy Sebi velem együtt fog a színpadon táncolni: ő lesz a társadalom, én leszek a hajléktalan. Sebinek tetszett az ötlet, és felvetette, hogy szívesen megrendezné monodrámaként. Józsi munkáival pedig úgy kerültünk kapcsolatba,

hogy Szenográdi Rékától az első körben az ő verseit kértem el. Annyira jók voltak, annyira alkalmasak egy monodrámára, hogy úgy döntöttünk, maradunk ennél. Kiválogattuk a verseket – hogy nemtelen és kortalan legyen, kiszórtunk néhány verset, amelyek bár benne voltak az eredeti koncepcióban, végül nem kerültek bele, mert szerepelt bennük az, hogy egy férfi írta, amit nem annyira akartunk a darabba.

CS: Évi és én is megjelöltük a kedvenc verseinket, majd elküldtük az egész anyagot a dramaturgunknak, Balázs Julinak, aki szintén végignézte az egészet, és aztán összeállított egy szövegtestet. Nyilván sok szempont érvényesült, fontos volt, hogy legyen egy íve és egy belső szerkezete a darabnak, ne csak versek egymásutánja legyen, és persze az is, hogy ne legyen disszonáns az, hogy egy fiatal, szép nő adja elő.

C&S: Hogyan élted meg ezeket a verseket? Milyen érzés előadni őket?

IÉ: Mindig más. Ez a legizgalmasabb benne, hogy ma is más volt, mint tegnap. Minden próbán más volt, egyszerűen attól függ, hogy milyen lelkiállapotban vagyok. Mindig más színeit tudom megfogni a verseknek. Szeretem csinálni. Amikor elkezdtünk dolgozni, minden egyes verset sokszor elolvastunk. „Hát milyen jó ez a vers, hát ez még jobb, mint az előző, nem, mert ez a jobb” – mondtuk. És valóban úgy éreztük, hogy mindegyik versben annyira sok jó dolog van, hogy hihetetlen. A nehéz az volt, hogy ne verseket mondjak, sokat dolgoztunk azon, hogy egybefüggő monológ legyen. Szerintem több-kevesebb sikerrel (mosoly).

C&S: Hogyan készültél fel erre a szerepre?

IÉ: Nem készültem különösebben magára a szerepre, hanem egyesével készültünk minden versre. A nyári munkabemutatónk előtt minden próbanapon csak egy verssel foglalkoztunk. Ezáltal, úgy gondolom, elég jól megszülettek az adott versek jelentései, gondolatai. Majd szépen egymás mellé raktuk őket. Eleinte volt, hogy nem sikerült őket szervesen egymás mellé fűzni. De Sebi, mint rendező, átlátta a darab lényegét, és egy koncepciót adott az egésznek. Fel tudtuk úgy építeni az előadást, hogy egy percig se legyen bennem olyan érzés, hogy befejeztem ezt a verset, jön a következő. Befejezek egyet, de van átkötés a következő gondolatba. Tehát tudom kapcsolni az összes verset egymáshoz, és pont ezért nem érzem szavalásnak és versmondásnak. Ha szerepről beszélünk, akkor én egy hajléktalan vagyok, aki bejön az emberek közé, és el akarja mesélni az életét, vagy az életének egy szeletét; fel akarja hívni a figyelmüket arra, hogy hahó, én is itt vagyok, és ugyanúgy érzek, mint ti.

C&S: A monodréma, mint műfaj, hogyan tud hatni az emberekre?

IÉ: Nem gondolom, hogy maga a monodréma, mint műfaj az, ami hat. Ebben az előadásban az hat, hogy egy ilyen térben adjuk elő, hogy totál fényben az emberek szemébe nézve beszélek a gondolataimról. Elfordulhatnak, és van, aki meg is teszi, de volt, aki visszanézett, és olyan is volt, aki reagált is. Őhózzá biztos, hogy eljutnak ezek a gondolatok. Muszáj rám koncentrálni, mert én vagyok az egyedüli ember a színpadon, és ezért szerintem talán jobban eljut az emberekhez az, hogy mit akarunk mondani.

Köszönjük az interjút!